

ŞİİRİMİZİN EFİL ESEN RÜZGÂRI

Arif AY

Behçet Necatigil için Türk şiirinin “saklı su”yu, “evlerin şairi”, “kaçışların şairi”, “kırık inceliklerin şairi” dense de ben onu şiirimizin efil efil esen rüzgârı olarak bildim hep. Behçet Necatigil’in şiiriyle tanışmam, ortaokul yıllarıma kadar uzanır. Balgat Ortaokulunda öğrenciydim ve Behçet Necatigil’in ilk okuduğum kitabı, 1965’te yayımlanan *Divançe*’ydi. Anne ve baba özlemi çeken bir çocuktum ve bu kitapta yer alan “Korku” şiirini her okuyuşumda gözlerim dolardı.

*Tanrı onları dört gözden ayırmasın
Hiçbiri anne baba yokluğu bilmesin.*

*Büyükler gidince çocuklar küçükse onlar da ölmeli
Çünkü kendi evlerinden gayrı evler el evleri
Hele o kış ayları korkulu akşam üzerleri*

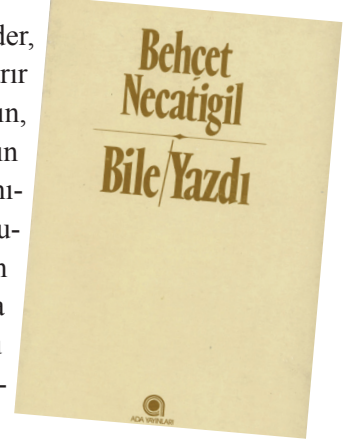
Necatigil’in şiiriyle ülfetim o yıllardan bugüne değin katlanarak sürdü. İçine kapanık, kırılğan, utangaç mizacım onun mizacıyla birebir örtüşüyordu. Bu yüzden şiirlerini kendi dünyama yakın buluyordum. Söz gelimi; “Akşamlar, Savaş Sonu” “Gizli Sevda” “Solgun Bir Gül Dokununca” ezberimde olan şiirlerdir.

Şiir yazmaya başladığım yıllarda, onun dili kullanmadaki titizliği, anlamı ötelemeyen yalın söyleyişi, benim için yol gösterici oldu hep. 1978 yılında ilk kitabım *Hıra* çıkmıştı ve kendisine göndermiştim. O da aynı yıl çıkan kitabı *Beyler*’i “Hıra için teşekkürlerimle” diyerek imzalayıp göndermişti. Cem Yayınlarından çıkan bu kitaptaki birtakım dizgi yanlışlarını da

dolma kalemiyle düzeltmeden göndermemiştir. “Beyler”de yer alan bir şiir var ki sanki bugün yazılmış gibi. Şiirin adı “Bağdat”:

*Yok coğrafyalarda bu Bağdat
Bin gecedan bir kent
Bunca acıyı nereye sakladılar
Anlatmaz, çekerler kendilerini
Dalgın susarlar*

“Adıma aldırmayanlar zor alırlar bu yolu” der, Behçet Necatigil. Şiirini küçümseyenleri uyarır âdeta. Gerçekten de onun şiirine burun kıvrıranların, onun dil kullanma becerisinden ders almayanların şiir diye ortaya koyduklarına kimse dönüp bakmıyor. “Şiir kontrol hâpi almayan şairlerden korkunuz!” sözü de onlar için söylenmiş bir söz. O zaten şunu demez mi: “Çalçene şiircikler, bir kaşık suda gargara. Şiir bir durum, bir sorun üzerinde ölçülü konuşan, susunca da bizim düşünmemizi bekleyen bir olgunluktur.”

Behçet Necatigil dar gelirli, gariban, çekingen, ürkek, hayata tutunmaya çalışan insanlarımızın ev hâllerini, sokak hâllerini, çarşı pazar hâllerini kendi hâliyle bütünleştirir. Bu bütünleşme, hiçbir yapmacılığa, gösterişe, ideolojik propagandaya dönüşmeden bütün içtenliğiyle şiirleşir. Söz gelimi yalnızlık ve yabancılaşma, modern çağ insanının çıkmazlarından biridir. Çoğu insan, böyle bir girdabın içinde olduğunun farkında bile değildir. O bir şair sezgisiyle bu hâli, bu yoğun yalnızlığı “Solgun Bir Gül Dokununca”ya dönüştürür.

*Çoklarından düşüyor da bunca
Görmüyor gelip geçenler
Eğilip alıyorum
Solgun bir gül oluyor dokununca*

*Ya büyük şehirlerin birinde
Geziniyor kalabalık duraklarda
Ya yurdun uzak bir yerinde
Kahve, otel köşesinde
Nereye gitse bu akşam vakti*

*Ellerini ceplerine sokuyor
Sigaralar, kağıtlar
Arasından kayıyor usulca
Eğilip alıyorum
Kimse olmuyor
Solgun bir gül oluyor dokununca*

“Solgun bir gül oluyor dokununca” imgesi, insan ve yalnızlık kavramına çelişik bir yaklaşım içerir. Çünkü dokunmak bir yakınlıktır. Yalnızlıktan kurtulmanın ilk adımıdır. Oysa şiirde yalnızlığı daha da koyulaştıran, ondan kurtulmayı çaresiz kılan bir anlama dönüşür.

*Ellerde, dudaklarda, ıssız yazılarda
Akşamlara gerili ağlara takılıyor
Yaralı hayvanlar gibi soluyor
Bun alıyor, kaçıp gitmek istiyor
Yollar, ya da anılar boyunca*

*Alıp alıp geliyorum, uyumuyor bütün gece
Kimiliyor karanlıkta, ne zaman dokunsam
Solgun bir gül oluyor dokununca*

Şairin kendi de bu yalnızlığı ve tedirginliği yaşayanlardan biri. Kaçıp gitmek, yalnızlık ve hüznün onda bir kişilik hâlidir. O bunu biliyor. Oysa kendi gibi olan pek çok insan bunun farkında değil. Aşkın, sevginin sembolü gül bile yalnızlık olup çıkmıştır. İnsanın bu çağdaki hâli, solgun bir güle dönüşmüştür âdeta.

Behçet Necatigil’in şiirleri, Türkçenin zarafet atlasıdır. Onun şiirlerinde öfkeye yer yoktur.

O, şiiri burçlarda gezdirir: Gurbet vardır, hasret vardır, hikmet vardır onun şiirlerinde. Yine onun şiirinde, Bâkî vardır, Fuzuli vardır, Necati vardır, Karac’oğlan vardır, Emrah vardır, Yunus vardır.